

ХАРЭОГРАФ ЯК ЧАЛАВЕК ЗАКУЛІССЯ

Святлана Гуткоўская,
М-аглядальніца

Цікаваць да творчасці пэўнага харэаграфічнага калектыву абумоўлена наяўнасцю самабытнага і разнастайнага рэпертуару. Апошні складаецца з асобных нумароў, якія ставіць харэаграф-пастаноўшчык. Такім чынам, балетмайстар — ключавая фігура ў кожнай танцавальнай групе. Звернемся, напрыклад, да дзейнасці калектываў народна-сцэнічнага, эстраднага і сучаснага танцаў, якія працуюць у жанры найбольш распаўсюджанай сёння формы канцэртнага нумара — харэаграфічнай мініяцюры. У наш час, калі якая заўгодна інфармацыя, у тым ліку і мастацкая, агульнадаступная, капіюванне чужой харэаграфіі набыло масавы характар. Гэтым грашаць многія кіраўнікі калектываў (студый, ансамбляў, тэатраў танца), колькасць якіх у нашай краіне ўвесь час расце і завабляе ў сферу

аматарскай танцавальнай творчасці мноства дзяцей і моладзі.

Адной з праблем развіцця сцэнічнага танца ў Беларусі з'яўляецца пэўная ўніфікацыя стылю ў дзейнасці харэаграфаў.

Яны часта арыентуюцца на ўжо прызнаных спецыялістаў і публікай балетмайстраў. У выніку міжвольна ўзнікае так званы мастацкі канфармізм, што выяўляецца ў пасіўным успрыманні прынятых поглядаў, нежаданні шукаць новае, непаўторнае і адсоль — непазбежнае пазнаванне ў харэаграфічных творах, якія паказваюцца на сцэне, адметных асаблівасцей почырку вядомых балетмайстраў, тыражаванне іх пастановачных прыёмаў і пластычных знаходак. Такім чынам, праблема нумар адзін — падобенства і запазычанне падчас пастаноўкі сцэнічных нумароў.

Таленавіты балетмайстар — заўсёды эксклюзіўны тавар. На жаль, існуе трывалае меркаванне, што навучыць балетмайстра немагчыма і ўсё залежыць толькі ад божага дару: калі надзелены ім чалавек, тады і адбудзецца харэаграф. Аднак жа рыхтуюць кампазітараў у Акадэміі музыкі і мастакоў у Акадэміі мастацтваў! І балетмайстры, і кампазітары, і мастакі — усе творцы. Розніца толькі ў сродках выразнасці таго ці іншага віду мастацтва, з дапамогай якіх увасабляецца вобраз. Лічу, што задача педагога мастацкай ВНУ — дапамагчы маладым людзям раскрыць уласныя таленты. У тым ліку стварыць такія ўмовы, у якіх навучэнцы выявяць свае здольнасці і гатоўнасць генерыраваць новыя ідэі, інтэрпрэтаваць арт-аб'екты з пункту гледжання напрамку, жанру, стылю, выразных сродкаў. Гэта ў поўнай ступені датычыць і сачынення харэаграфічных твораў.

Варта, на маю думку, кансальдаваць намаганні маладых кампазітараў, балетмайстраў і мастакоў (маю на ўвазе студэнтаў творчых ВНУ), каб у выніку ўзніклі харэаграфічныя творы самых розных жанраў і кірункаў. Балетмайстры, якія працуюць у малых формах, пастаўлены ў няпростыя ўмовы выбару для кампазіцый музыкальнага суправаджэння з досыць абмежаванай колькасці інструментальных твораў, што могуць быць выкарыстаны для «ўцэлаўлення» сродкамі танца. Харэаграфы-пачаткоўцы літаральна задыхаюцца ад адсутнасці такой музыкі. Студэнты-кампазітары маглі б пісаць сачыненні для канкрэтнага нумара ў адпаведнасці з мастацкай задумай будучага харэаграфічнага твора, а студэнты-мастакі — рабіць эскізы касцюмаў. І ўсё гэта ў межах выніковых дыпломных праектаў. Няма сумненняў, што гледачоў чакала б сустрэча з яркімі, новымі праектамі.

Для таго каб падтрымаць беларускіх балетмайстраў, якія працуюць у жанры харэаграфічнай мініяцюры, трэба ўзняць прэстыж гэтай прафесіі. Нягледзячы на вялікую запатрабаванасць, балетмайстар застаецца «ценьвай фігурай»: як часам мы жартуем паміж сабою — «чалавекам закулісся», без імя. Дастаткова зазірнуць у праграму любога канцэрта, нават вельмі высокага ўзроўню, што праходзяць на самых прэстыжных пляцоўках краіны, каб пераканацца: прозвішча харэаграфа-пастаноўшчыка там проста не згадваецца (натуральна, яно не абвешчаецца вядоўцамі і не пішацца ў цітрах, калі выступ транслюецца па ТВ-каналах). Прытым нікому не прыйдзе ў галаву насупраць канцэртнага твора не пазначыць прозвішча аўтара музыкі або словаў, калі размова ідзе, напрыклад, пра песню. Не кажу ўжо пра аўтарскія правы гэтых самых «забытых» балетмайстраў. У лепшым выпадку можна ўбачыць імя

галоўнага балетмайстра таго ці іншага праекта, хоць ягоная роля часцей зводзіцца да распрацоўкі агульнай канцэпцыі ў межах рэжысёрскай задумкі і прапанаванага сцэнара. Асноўную ж працу выконваюць пастаноўшчыкі асобных нумароў.

Упэўнена, што ў бліжэйшае дзесяцігоддзе шматвектарнасць развіцця харэаграфічнага мастацтва будзе дамінаваць. Танец у ягоным сцэнічным увасабленні стане толькі адным са складнікаў міжжанравых пастановак, заснаваных на ўзаемным уздзеянні і сувязі гукавых, візуальных, прасторавых, часавых відаў і жанраў. На першы план выйдучы мультымедычны музычныя праекты, у якіх танец і ультрасучасныя эфекты будуць уяўляць адзіны мастацкі кангламерат. Аднак роля балетмайстра, здатнага генераваць пластычныя ідэі, ствараць харэаграфічную кампазіцыю, не паменшыцца, а, наадварот, толькі ўзрасце.

«Магія расы». Дыпломная праца Алены Астапенка. Выпускны экзамен у Маладзёжным тэатры эстрады. 2015.

